

Gemeente Moerdijk

Accountantsverslag controle 2024

Flynth

Gemeente Moerdijk
Aan de gemeenteraad van de gemeente Moerdijk
Postbus 4
4760 AA Zevenbergen

Papendorpseweg 75-79
3528 BJ UTRECHT
telefoon (088) 236 7000
e-mail Audit@flynth.nl

kenmerk
661077193/JS/1440

behandeld door
J. Smit RA

datum
26 juni 2025

onderwerp
Accountantsverslag 2024

Geachte leden van de raad,

Wij hebben het genoegen u via dit accountantsverslag de resultaten te presenteren van onze controle van de jaarrekening van gemeente Moerdijk voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2024.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met hetgeen is uiteengezet in onze opdrachtbrief en ons controleplan. Een afschrift van ons controleplan hebben wij d.d. 20 december 2024 met u gedeeld.

Ons accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit onze controle. In de rapportage nemen we u mee in de belangrijkste uitkomsten van werkzaamheden, zoals ons oordeel over uw schattingen, gehanteerde materialiteit en onderkende risico's. De structuur van de rapportage vind u terug in de inhoudsopgave op de volgende pagina.

Wij benadrukken het belang van een open communicatie als essentieel onderdeel van het controleproces. Wij hebben het concept van dit accountantsverslag afgestemd met de ambtelijke organisatie alsmede met het college.

Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,
Flynth Audit B.V.

Digitaal ondertekend door Jelle Smit

J. Smit RA

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Bestuurlijke samenvatting
Hoofdstuk 2	Jaarrekening
Hoofdstuk 3	Jaarverslag
Hoofdstuk 4	Significante risico’s
Hoofdstuk 5	Interne beheersing
Hoofdstuk 6	Externe ontwikkelingen

Bijlage A	(Gecorrigeerde) bevindingen
Bijlage B	SiSa – Fouten en onzekerheden 2024
Bijlage C	Onafhankelijkheid
Bijlage D	Onze communicatie met u

Bestuurlijke samenvatting

Onze controle

Wij hebben de accountantscontrole van de jaarrekening 2024 van gemeente Moerdijk afgerond. Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring voor de getrouwheid, onder voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad.

Vanuit de uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij geen indicaties van fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving.

De gehanteerde materialiteit, respectievelijk uitvoeringsmaterialiteit, bedraagt afgerond € 1,9 miljoen respectievelijk € 1,25 miljoen.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden.

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd.

Uw financiële positie

We stellen vast dat uw weerstandsratio op balansdatum 1,7 is (was 1,7 vorig jaar). Ondanks dat de ratio ongewijzigd is gebleven is het benodigde weerstandsvermogen met € 1,6 miljoen toegenomen. Deze toename heeft betrekking op risico's in projecten.

We stellen verder vast dat net als voorgaand jaar sprake is van een positief resultaat.

Tot slot stellen we vast dat de kengetallen stabiel zijn.

Uitdaging vormt de begroting vanaf het (ravijn)jaar 2026 en daarna welke nog niet sluitend zijn.

Belangrijkste aandachtspunten 2025

Naar aanleiding van onze controle over het boekjaar 2024 willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie de volgende aanbevelingen (1) voor 2025 benoemen:

1. Verbijzonderde controle op alle materiële stromen (balans, baten, lasten) met voldoende diepgang (A).
2. Het inbouwen van voldoende checks en controles in het afsluitproces om zo het aantal bevindingen en correcties te verminderen (B).
3. Toereikende onderbouwing t.a.v. gehanteerde verwerkingswijze, inclusief zichtbare toets op naleving BBV (C).

Daarnaast blijven wij, vanwege het toenemende belang van digitale vastleggingen, ook het komende jaar de aandacht voor de inrichting van uw applicaties. In dit kader verwijzen wij naar de aanbevelingen in de managementletter.

Controleproces

We hebben een goede controle doorlopen waarbij door beide partijen hard is gewerkt om het afgesproken tijdspad te realiseren. Wij onderkennen een stuk kwetsbaarheid voor de gemeente in het afsluitproces doordat dit nu in belangrijke mate door externen is gedaan. Hierbij willen wij deze externen de complimenten geven voor het verrichte werk dat zij samen met de organisatie hebben verricht. Wel adviseren (2) wij de gemeente om het interne afsluit- en controleproces eerder te starten zodat er voldoende tijd is voor de gemeente om de laatste interne checks en controles uit te voeren en daarmee het aantal correcties te verminderen.

Vanuit de controle onderkennen wij 2 belangrijke aanbevelingen (3):

1. Uitvoering van de verbijzonderde interne controle (VIC) op alle materiele stromen inclusief balansmutaties (A).
2. Documenteren en onderbouwen van gehanteerde uitgangspunten/ verwerkingswijze inclusief een zichtbare toets dat de verwerking in overeenstemming is met het BBV (B).

Wij nemen beide punten mee in de evaluatie met de organisatie om te bezien welke bijdrage wij kunnen leveren om dit te verbeteren.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Inleiding

Inleiding

In het hoofdstuk jaarrekening erkennen we verschillende belangrijke aspecten van de jaarrekening welke we met u willen delen.

We beginnen met de uitgevoerde werkzaamheden door het college voor de rechtmatigheidsverantwoording. We rapporteren over de gehanteerde verantwoordingsgrens, gevolgd door een toelichting op het normenkader en onze constateringen bij de werkzaamheden van het college.

Vervolgens gaan we dieper in op de schattingen die zijn gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening, de grondexploitaties, de verantwoording binnen het sociaal domein en de overige uitkomsten/ bevindingen.

Tot slot zullen we de verenigbaarheid van de jaarrekening en het jaarverslag behandelen, evenals de kwaliteit van de toelichting en aandacht voor frauderisico's.

Wij hebben op verzoek van de organisatie onze aanbevelingen en adviezen, hebben dezelfde weging, genummerd zodat de opvolging hiervan kan worden gemonitord.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordings- en rapportagegrens

We hebben vastgesteld dat in de financiële verordening de verantwoordingsgrens is opgenomen ter hoogte van 3% van de lasten inclusief dotatie reserves. In de financiële verordening heeft u verder een rapportagegrens opgenomen van € 100.000. Het besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze controleverklaring hanteert een verantwoordingsgrens van 1%.

Normenkader

Het normenkader is geactualiseerd op basis van wijzigingen in wet- en regelgeving en is vastgesteld op 4 december 2024. Uw inventarisatie van regelgeving bestaat uit externe en gemeentelijke regelgeving. We constateren dat u de actualisatie nauwkeurig heeft uit gevoerd en het normenkader aansluit op de geldende externe en gemeentelijke regelgeving.

U heeft ervoor gekozen geen toetsingskader vast te stellen, waardoor de operationalisatie van het normenkader niet inzichtelijk is voor de raad. De operationalisatie van het normenkader is nu verwerkt in de werkprogramma's van de interne controle. Wij kunnen ons verenigen met de gehanteerde werkwijze.

Proces van totstandkoming

De gemeente heeft de uit te voeren werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording nauwkeurig bepaald doordat er bij de controle van de transacties rekening is gehouden met de wijze waarop de administratieve organisatie is ingericht.

In de uitvoering om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording hebben wij de volgende aanbevelingen (4):

- Het betrekken van alle materiele stromen in de werkzaamheden (A). Nu waren de lasten voor inkomensoverdrachten bijvoorbeeld niet betrokken in de werkzaamheden. Om dit te voorkomen adviseren (5) wij de transacties toe te kennen aan een post en de post aan het relevante proces te koppelen.
- Volledigheid van de dossiervorming van de door de VIC gecontroleerde dossiers. Tijdens de reperformance van de VIC werkzaamheden hebben we geconstateerd dat de dossiers niet in alle gevallen volledig waren. We hebben hiervoor aanvullende informatie ontvangen om tot een oordeel te komen. (B)

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Begrotingscritium

Gemeente Moerdijk heeft de financiële verordening aangepast en daarbij is invulling gegeven aan het begrip tijdigheid voor de afwijkingen van de baten en onderschrijding van de lasten. Hierdoor tellen de afwijkingen van de baten en de onderschrijdingen van de lasten niet mee in het rechtmatigheidsoordeel.

De volgende afwijkingen ten aanzien van het begrotingscriterium zijn geconstateerd:

Categorie	Bedrag
1A. Overschrijding lasten programma's	€ 1.026.000
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 207.000
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€ 1.233.000**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverordening wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 846.000
De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	€ 387.000

Uit onze werkzaamheden zijn we niet tot een ander oordeel gekomen dan het college. De gemaakte afwegingen zijn in lijn met de criteria zoals vastgesteld in financiële verordening.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording

Voorwaardencriterium	Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van financiële beheershandelingen. Bij de controle op de naleving van het voorwaardecriterium, is vanwege de complexiteit van de wet- en regelgeving, specifiek stil gestaan bij het naleven van de aanbestedingsregels. Uit de door de gemeente uitgevoerde werkzaamheden alsmede onze controle zijn geen bijzonderheden gekomen. Gezien de omvang van het aantal inkopen en aanbestedingen is dit een goede prestatie van de organisatie. Uit onze verdere werkzaamheden voor dit criterium blijkt dat de gemeente voldoende werkzaamheden heeft uitgevoerd om tot een oordeel te komen.
Misbruik en Oneigenlijk (M&O) gebruik criterium	We constateren dat naast het begrotingscriterium in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting is opgenomen over het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium. U heeft geen rechtmatigheidsafwijkingen en/of onduidelijkheden geconstateerd die consequenties hebben voor het getrouwe beeld van de jaarrekening.
Oordeel	Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij de getrouwe weergave van de rechtmatigheidsverantwoording gecontroleerd. Het college komt tot een rechtmatig oordeel. Wij komen niet tot een ander oordeel dan het college.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Uw belangrijkste schattingen samengevat

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die bij het opstellen van de jaarrekening 2024 zijn gemaakt geëvalueerd. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Belangrijk schattingen	Mate van subjectiviteit/ complexiteit	Onze beoordeling 2024	Onze beoordeling 2023	Toelichting
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	Gemiddeld			De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met voorgaand jaar en de termijnen die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa.
Waardering van de in exploitatie genomen gronden	Hoog			De grondexploitatie wordt jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze gewaardeerd. Aan de exploitatieopzet liggen berekeningen en onderbouwingen ten grondslag waarbij op een conservatieve wijze rekening wordt gehouden met toekomstige kosten en opbrengsten. Wij kunnen ons verenigen met de wijze waarop de waardering van de grondexploitatie is bepaald.
Voorzieningen	Gemiddeld/ hoog			Na de doorgevoerde correcties kunnen wij ons verenigen met de waardering van de voorzieningen. De voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend. Aan de voorzieningen liggen toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag.
Waardering financiële vaste activa	Laag			Er zijn geen indicaties dat een aanvullende afwaardering van de boekwaarde van een deelneming of uitzetting noodzakelijk is.
Waardering debiteuren/ vorderingen	Laag			Minimaal jaarlijks wordt de voorziening voor dubieuze debiteuren geactualiseerd. Wij kunnen ons verenigen met de wijze waarop de voorziening voor de verschillende soorten vorderingen is bepaald.

= controleverschil = Optimistisch = Evenwichtig = Voorzichtig

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (1/3)

Ontwikkeling risicoprofiel

Het geraamde resultaat (nominale waarde) van de grondexploitaties is met € 3.525.000 naar boven bijgesteld. De bijstelling bevindt zich voornamelijk in de grondexploitaties Waterwijk € 907.000, Bedrijventerrein Noord -/- € 1.035.000 en Westschans-Klundert € 2.653.000. Bedrijventerrein Noord betreft een nieuw geopende grondexploitatie in 2024. Het resultaat van de grondexploitatie Westschans-Klundert is verbeterd door een geactualiseerde taxatie van de grondopbrengsten.

Het BBV schrijft voor dat winst bij grondexploitaties tussentijds genomen dient te worden op basis van de Percentage-of-Completion (POC) methode. In 2024 is zichtbaar dat per saldo € 2.109.000 aan winst is verantwoord. Deze tussentijdse winst ziet voornamelijk toe op de grondexploitatie Stoofstraat € 1.030.000 en Waterwijk € 1.079.000. Deze winstname hangt samen met de grondverkopen in de grondexploitatie Stoofstraat en het voordelige aanbestedingsresultaat op de grondexploitatie Waterwijk.

De verliesvoorziening is gebaseerd op de nominale waarde. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties is de voorziening voor verlies afgenomen met € 2.030.000. De mutatie wordt enerzijds veroorzaakt door de opening van de nieuwe grondexploitatie Bedrijventerrein Noord in 2024 van € -/- 1.012.000 en anderzijds door een geactualiseerde taxatie van de grondopbrengsten van de grondexploitatie Westschans-Klundert van € 3.581.000

De boekwaarde is toegenomen met € 117.000, waardoor op de balans een saldo is opgenomen van € 8.952.000. De mutatie wordt voornamelijk veroorzaakt door de grondverkopen van € 2.454.000 en als gevolg hiervan genomen winst van € 1.030.000 in de grondexploitatie Stoofstraat, de winstname op de grondexploitatie Waterwijk van € 1.079.000 en de inbreng van de gronden van € 2.890.000 in de grondexploitatie Bedrijventerrein Noord.

Project specifieke risico’s zijn afgedekt middels de verliesvoorziening bij de betreffende grondexploitaties. Daarnaast is als achtervang de bestemmingsreserve grondexploitatie aanwezig, waarmee de risico’s in voldoende mate worden ondervangen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (2/3)

Gehanteerde parameters

De gemeente heeft evenals in voorgaande jaren exploitatieopzetten opgesteld die inzicht geven in de nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten per grondexploitatie.

Wij hebben de parameters en uitgangspunten van de grondexploitaties gecontroleerd. De volgende parameters zijn hierbij door de gemeente gehanteerd:

- De indexatie van de kostenramingen is gebaseerd op de samengestelde prijsontwikkeling van het Centraal Planbureau (CPB). De indexatie van de kosten is onderverdeeld naar onderzoekskosten, marketing- en verkoopkosten en bouw- en woonrijp maken kosten. Voor de onderzoekskosten is een percentage van 4,68% voor de jaren 2025 en 2026 gehanteerd en voor de jaren vanaf 2027 e.v. is een percentage van 2% gehanteerd. Voor de marketing- en verkoopkosten is een percentage van 2% gehanteerd. Voor de bouw- en woonrijp maken kosten is een percentage van 7,3% voor het jaar 2025 gehanteerd en voor de jaren vanaf 2026 e.v. is een percentage van 2% gehanteerd.
- Voor de opbrengsten is geen rekening gehouden met een indexatie. De indexatie is in feite meegenomen als onderdeel van de (geactualiseerde) taxatierapporten of de prijzen liggen reeds vast in overeenkomsten met externe partijen.
- De rente is vastgesteld op 2,7% wat aansluit op de omslagrente in de begroting 2025. Hiermee is alvast rekening gehouden met de nieuwe Notitie rente 2023 die met ingang van het boekjaar 2025 van toepassing is.

Voor de indexatie van de kostenramingen adviseren (6) wij om aan te sluiten bij de Outlook grondexploitaties van Metafoor Ruimtelijke Ontwikkeling. Metafoor brengt jaarlijks de Outlook grondexploitaties uit welke actuele en sectorspecifieke indexcijfers biedt op basis van marktontwikkelingen in de bouw- en vastgoedsector. Door aan te sluiten bij de Outlook grondexploitaties wordt de betrouwbaarheid van ramingen in de grondexploitatieopzetten vergroot.

Wij hebben vastgesteld dat de parameters voor de grondexploitaties evenwichtig zijn bepaald.

Raming van kosten en opbrengsten

De uitgangspunten en veronderstellingen zijn met name bepaald op basis van ervaringscijfers vanuit referentieprojecten, besteksramingen /aanbestedingen en inzichten van medewerkers binnen de eigen organisatie en ramingen/taxaties van externe adviseurs. Aandachtspunt is het toereikend onderbouwen van de uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de nog te maken kosten in de grondexploitatie.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (3/3)

Raming van kosten en opbrengsten (vervolg)

In de exploitatieopzetten van meerdere grondexploitaties waren generieke stelposten c.q. posten onvoorzien opgenomen. Het opnemen van generieke stelposten c.q. posten onvoorzien in de exploitatieopzet van de grondexploitatie is niet toegestaan. In de exploitatieopzet mogen alleen kosten worden opgenomen die voorkomen op de kostensoortlijst Wro/Bro. Voor de bevindingen die hiermee samenhangen verwijzen we naar Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen. Daarnaast dienen alle posten/kosten die in de exploitatieopzet worden opgenomen te worden gekwantificeerd naar een P (prijs) x Q (hoeveelheid). Wij adviseren (7) de gemeente hier rekening mee te houden bij het opstellen en actualiseren van de exploitatieopzetten.

Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden zijn we tot de conclusie gekomen dat de exploitatieopzetten zijn gebaseerd op valide uitgangspunten.

‘Spelregels’ herzieningen grondexploitaties

Jaarlijks vindt een herziening van de exploitatieopzetten van de grondexploitaties plaats. Als herzieningen betrekking hebben op belangrijke punten zoals planinhoudelijke wijzigingen (programmering, planning, etc.), of materiële financiële gevolgen hebben, dan moet de raad uitgebreider worden geïnformeerd in het kader van de gevraagde besluitvorming en uitoefening van het budgetrecht.

Om helderheid te verschaffen over de afweging wanneer (autonome) wijzigingen een materieel financieel gevolg hebben, dienen afspraken met de raad omtrent de te hanteren financiële marges te worden vastgelegd in de financiële verordening. De gemeente heeft deze ‘spelregels’ nog niet gedefinieerd en vastgelegd in de financiële verordening.

Wij adviseren (8) u deze ‘spelregels’ op te stellen en te verankeren in de financiële verordening of onderdeel te laten zijn van het raadsbesluit bij het openen van de grondexploitatie.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Sluitende aanpak

Voor de kosten voor jeugdhulp en WMO maakt de gemeente geen gebruik van de productieverantwoordingen van de zorgleveranciers en daarbij afgegeven controleverklaringen. Hiermee onderscheidt de gemeente zich in positieve zin alsmede is er geen afhankelijkheid van derden. Bijkomend voordeel is dat er met de aanpassingen van de materialiteit (zij externe ontwikkelingen) niet al een deel van de foutmarge wordt gebruikt voor onzekerheden rondom de prestatielevering van deze zorg. De gemeente heeft maatregelen in het proces opgenomen waarmee de prestatielevering wordt vastgesteld. De VIC stelt vast dat deze 'sluitende aanpak' gedurende het jaar heeft gewerkt. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden resteren er geen onzekerheden.

Resultaatgerichte jeugdzorg

De gemeente maakt resultaatafspraken met zorgleveranciers voor een deel van de jeugdzorg. Voor het leveren van het resultaat is een vaste vergoeding overeengekomen met de zorgleverancier. De leverancier bepaalt hoeveel sessies er nodig zijn om het afgesproken resultaat te behalen. De vergoeding voor het traject is op voorhand overeengekomen. Ten aanzien van de controle van deze systematiek hebben wij de volgende bevindingen:

1) In het afsluitproces heeft de gemeente geconstateerd dat de splitsing tussen verplichting en niet uit de balans blijkende verplichting (NIBOV) voor deze trajecten door een update in de software niet juist werd gemaakt. Wij adviseren (9) de gemeente om bij updates van software zichtbaar vast te stellen dat de update geen invloed heeft op de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking. De gemeente heeft handmatig een controle uitgevoerd om de juiste splitsing vast te stellen en wij hebben vastgesteld dat deze juist is uitgevoerd. De impact is beperkt gebleven tot het verhogen van de niet uit de balans blijkende verplichtingen met € 2,8 miljoen.
2) De last, van deze resultaatgerichte jeugdzorg, wordt nu voor 50% verantwoord bij het aangaan van het traject en voor 50% na de succesvolle afronding van het traject. Deze systematiek wordt sinds 2018 toegepast door de gemeente maar brengt wel het risico met zich mee dat de lasten niet conform de geleverde prestatie aan het juiste boekjaar worden toegerekend. De regio heeft onderzoek gedaan of een andere systematiek om de lasten toe te rekenen mogelijk is. De conclusie is dat dit vooralsnog niet het geval is. Wij adviseren (10) de gemeente om in samenspraak met de accountants van de gemeenten in de regio vast te stellen of de nu gehanteerde systematiek nog steeds tot de meest betrouwbare toerekening van de lasten leidt.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Overige bevindingen

Zelf controlerend vermogen

Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden onderkennen wij verschillende kansen voor de gemeente om het zelf controlerend vermogen te doen toenemen. Punten waarvoor wij dit in ieder geval onderkennen zijn de volgende:

1) Het uitvoeren en toepassen van de verbijzonderde interne controle op alle materiele stromen inclusief balansmutaties. De investeringen alsmede de mutaties eigen vermogen waren nu bijvoorbeeld niet betrokken in de verbijzonderde interne controle;
2) Eerder starten met het afsluitproces zodat intern een controle kan worden uitgevoerd waarmee het aantal correcties en bevindingen kan worden verminderd;
3) Zichtbare toetsing en documentatie of de gehanteerde verwerkingswijze in overeenstemming is met het BBV. Voorbeeld hiervan is welke kosten worden geactiveerd als investering, wat komt ten laste van de voorziening groot onderhoud en wat wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Toerekenen van personeelskosten

De gemeente rekent aan verschillende activiteiten, bijvoorbeeld SISA of investeringen, personeelskosten toe. Het toereken van deze kosten is toegestaan onder het BBV en de gemeente heeft ook een notitie (beleid) opgesteld op welke wijze de personeelskosten worden toegerekend.

Aandachtspunt hierbij is wel dat de gemeente de uitgangspunten zoals opgenomen in de notitie ook zichtbaar naleeft alsmede periodiek evalueert of de gehanteerde uitgangspunten nog juist/actueel zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- Voor investeringen wordt een opslag van 15% en voor vervangingsinvesteringen een opslag van 7,5% toegepast. Wij adviseren (11) om periodiek een zichtbare evaluatie uit te voeren of de gehanteerde percentages nog passend zijn voor de verschillende investeringen;
- Voor andere activiteiten geldt dat begroot = werkelijk wordt gehanteerd. Hierbij dient dan wel zichtbaar te worden vastgesteld wat de begrote activiteiten waren en of deze ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd om de kosten conform de systematiek begroot = werkelijk toe te rekenen. Indien het om een gesubsidieerde activiteit gaat dient enerzijds zichtbaar getoetst te worden of de gehanteerde systematiek is toegestaan onder de subsidievoorwaarden en anderzijds dient de realisatie tegen de begroting in de subsidieaanvraag te worden afgezet en eventuele verschillen dienen verklaard te worden. Voor dit punt adviseren (12) wij om het interne beleid consequent en zichtbaar na te leven.

Door wederzijdse inspanningen hebben wij voldoende zekerheid kunnen verkrijgen over de toegerekende personeelskosten.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Overige bevindingen

Materiele vaste activa – verbouwing gemeentehuis

De gemeente heeft het afgelopen jaar geïnvesteerd in het gemeentehuis. Een deel van deze uitgaven is ten laste gekomen van de onderhoudsvoorziening en het overgrote deel is geactiveerd. De verwerking heeft nu plaatsgevonden conform de besluitvorming en de daarin opgenomen financiële dekking. Onderdeel hiervan is dat een deel van de verbouwing is “gedekt” vanuit de onderhoudsvoorziening.

Vanuit het BBV, notitie materiele vaste activa, wordt voorgeschreven welke uitgaven als materieel vast actief verwerkt moeten worden en wat ten laste van de onderhoudsvoorziening komt. In de notitie zijn voor een bestaand actief de volgende voorwaarden opgenomen voor wat een investering is:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of
- leiden tot een levensduurverlenging; en/of
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften die invloed hebben op de waarde en de levensduur).

Wanneer uitgaven worden gedaan ten behoeve van het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is sprake van onderhoud.

Het is van belang dat de gemeente op basis van de realisatie zichtbaar, op basis van de voorschriften BBV, vaststelt op welke wijze de uitgaven verwerkt dienen te worden. Deze verwerking kan dus anders zijn dan de financiële dekking vanuit de besluitvorming. Wij adviseren (13) de gemeente om op voorhand vast te stellen wat de door het BBV voorgeschreven verwerkingswijze is.

Middels aanvullende werkzaamheden en afstemming met de gemeente hebben wij voldoende zekerheid verkregen dat de gehanteerde verwerkingswijze juist is.

Spaarvoorziening riolering

De gemeente heeft een spaarvoorziening riolering waarmee vervangingsinvesteringen in het riool worden bekostigd. Het GRP ligt ten grondslag aan het bepalen van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening. In 2024 heeft naast de toevoeging vanuit het GRP een additionele toevoeging plaatsgevonden van € 1,8 miljoen. Wij hebben in de controle, mede gezien het feit dat het GRP in 2024 is geactualiseerd, vastgesteld of deze aanvullende toevoeging voldoet aan de voorwaarden van het BBV. Wij hebben vastgesteld dat het plan dat ten grondslag ligt aan deze aanvullende toevoeging toereikend is en hebben daarmee voldoende zekerheid verkregen over deze additionele toevoeging.

Wij adviseren (14) de gemeente bij het actualiseren van het GRP, mede in het kader van doelmatigheid, om volledig te zijn.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Overige bevindingen

Egalisatie onderhouds-voorzieningen

De gemeente heeft een aantal egalisatie voorzieningen voor onderhoud gevormd. Wij hebben voldoende zekerheid verkregen voor de afwijkingen tussen het onderhoudsplan en het daadwerkelijke saldo in de voorziening. Oorzaak van de afwijking is veelal gelegen in het uitstellen van het onderhoud.

Indien uitstel door een vervangend gebouw komt (waardoor aan het oude gebouw het minimale aan onderhoud wordt gedaan) is het zaak dat de gemeente de impact op de hoogte van de benodigde voorziening hiervan vaststelt. Wij adviseren (15) deze analyse tenminste jaarlijks ten behoeve van het opstellen van de jaarrekening uit te voeren zodat de voorziening tijdig kan worden bijgesteld.

De egalisatie onderhoudsvoorzieningen zijn alleen bedoeld voor groot onderhoud. Klein onderhoud alsmede jaarlijks terugkerend onderhoud mag niet aan de voorziening worden onttrokken en er mag niet voor worden gespaard middels de voorzieningen. Wij hebben vastgesteld dat dit wel heeft plaatsgevonden en hebben een controleverschil van € 135.000 onderkend.

Voorzieningen personele verplichtingen

De gemeente heeft te maken met meerdere personele verplichtingen (onder andere WW en ZW) die in de toekomst leiden tot een uitstroom van middelen op basis van een gebeurtenis in het verleden. Op basis van het BBV kan voor deze verplichtingen alleen een voorziening worden gevormd als geen sprake is van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. De gemeente heeft in de jaarrekening 2024 geen voorziening gevormd voor deze verplichtingen. Gezien de omvang kunnen wij ons hiermee verenigen. Wel adviseren (16) wij de gemeente om een standpunt (norm) te bepalen wat zij als gelijkblijvend volume zien. Vervolgens dient jaarlijks zichtbaar te worden getoetst of deze norm wordt overschreden en of een voorziening dient te worden gevormd.

Overige opbrengsten

Bij de controle van de overige opbrengsten hebben wij de verkoop van een stuk grond betrokken in onze werkzaamheden. Onderdeel van deze controle is om vast te stellen of dit leidt tot een desinvestering bij de materiele vaste activa. Dit is niet het geval omdat desbetreffende grond niet geactiveerd was, wat vanuit de historie mogelijk is. Wel willen wij de gemeente adviseren (17), ook indien de gronden in het verleden om niet zijn verkregen, deze bezittingen wel te registreren onder de materiele vaste activa zodat de gemeente het volledige bezit inzichtelijk heeft. Mogelijk kan dit gecombineerd worden met de volledigheidscheck op (het gebruik) van gemeentelijke eigendommen opgenomen in het vastgoedbeheersysteem waar op 22 oktober 2024 door het college toe is besloten.

Verbonden partijen

De gemeente voert meerdere activiteiten uit in samenwerking met verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen). Indien het resultaat van deze verbonden partijen over het afgelopen boekjaar voldoende zeker is dient dit resultaat in de jaarrekening van de gemeente worden verwerkt. Naar aanleiding van de controle hebben wij een controleverschil van € 372.000 onderkend.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarverslag – Kwaliteit toelichting

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

In de BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan de eisen die het BBV hieraan stelt.

Aandacht voor frauderisico's als onderdeel van risicobeheersing

We constateren dat in de jaarrekening wordt stil gestaan bij de overwegingen ten aanzien van frauderisico's en welke acties zijn genomen ten aanzien van de beheersing van de frauderisico's.

De informatiewaarde kan nog verder toenemen door ook daadwerkelijk de belangrijkste onderkende frauderisico's te benoemen.

Verenigbaarheid jaarrekening en jaarverslag

Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de tijdens de controle verkregen informatie onjuistheden of tegenstrijdigheden hebben geconstateerd tussen de jaarrekening en het jaarverslag die gebruikers van de jaarstukken zouden kunnen beïnvloeden. Dit is naar onze mening niet het geval.

Informatiewaarde

We hebben de informatiewaarde van uw jaarrekening gebaseerd op de inzichtelijkheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses vanuit raadsperspectief. De inzichtelijkheid is toereikend en heeft de aandacht van college en raad.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Significante (fraude)risico’s

Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het management bevindt zich in een positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersing te doorbreken die anderszins effectief lijkt te werken.	Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van handmatige en niet routinematige journaalposten en het maken van schattingen. Wij geven specifieke aandacht aan de toegangsbeveiligingen in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierdoor functiescheidingen worden doorbroken.	Het doorbreken van beheersmaatregelen door het management is op basis van de controlestandaarden altijd een significant frauderisico. Interne beheersmaatregelen, ongeacht hoe goed in opzet en bestaan, kunnen risico’s van materiële onjuistheden in de jaarrekening slechts beperken, en niet volledig mitigeren, wegens de inherente beperkingen van interne beheersmaatregelen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Verder hebben wij controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college zoals de waardering van grondexploitatie, voorzieningen en eventuele duurzame waarde verminderingen. We hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college bij deze posten. **Conclusie:** Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Significante (fraude)risico’s

Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het frauderisico op onrechtmatige betalingen komt voort vanuit het ontbreken van een zichtbare controle op het batch- en hash total van de betaallijsten zoals ook opgenomen in de managementletter.	Gegeven de aard van het risico, waarbij interne beheersing wordt doorbroken, kan dit risico niet worden gemitigeerd door middel van interne beheersing.	Wij hebben de opzet en implementatie van de interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd rondom de controle en autorisatie van betalingen. Daarnaast hebben wij middels data-analyse de uitgaande geldstroom geanalyseerd op mogelijk dubbele bankrekeningnummers per crediteur. Verder hebben wij een analyse uitgevoerd op batchbetalingen en op basis van een deelwaarneming gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd op de betalingen. **Conclusie:** Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen dat middels de verrichte betalingen ten onrechte middelen aan de organisatie zijn onttrokken.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Significante risico’s

Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het resultaat van de onderhanden werken zijn niet nauwkeurig geschat. De nog te realiseren kosten en opbrengsten zijn onzeker en daarmee complex om in te schatten. De schattingselementen bestaan uit nog te maken kosten & opbrengsten, indexatie van schatting en fasering van het project.	Het management actualiseert ten minste jaarlijks de exploitatieopzetten waarbij de nog te realiseren kosten en opbrengsten worden geactualiseerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van ramingen en taxaties van externe alsmede intern opgestelde berekening waarbij voor de te verwachte lasten een P (prijs) x Q (hoeveelheid) berekening wordt opgesteld.	Wij hebben de opzet en implementatie van interne beheersingsmaatregelen geëvalueerd rondom de actualisatie van de grondexploitaties. Daarnaast hebben wij middels gegevensgerichte werkzaamheden vastgesteld dat de gehanteerde uitgangspunten voor de nog te realiseren kosten/ opbrengsten toereikend zijn onderbouwd. Tevens hebben wij middels backtesting teruggekeken of de schattingen voorgaand jaar juist waren. **Conclusie:** Onze werkzaamheden hebben geleid tot verschillende aanpassingen in de waardering van de grondexploitaties. Tevens verwijzen wij naar de pagina’s jaarrekening grondexploitaties waar wij nader zijn ingegaan op de uitkomsten van de werkzaamheden ten aanzien van de grondexploitaties.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Algeheel beeld interne beheersing

Rapportage interim

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in december/ januari een interim-controle uitgevoerd.

Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover deze van belang is voor onze accountantscontrole van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij januari 2025 besproken met de portefeuillehouder financiën en een ambtelijke afvaardiging en vervolgens 19 februari 2025 toegelicht aan de audit commissie aan de hand van de door ons uitgebrachte managementletter.

Wij verwijzen voor meer informatie over onze bevindingen naar deze rapportage en hebben in de figuur hieronder in samenvattende vorm de belangrijkste uitkomsten opgenomen. Deze uitkomsten hieronder en de volgende sheet zijn 1 op 1 overgenomen vanuit de managementletter. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de uitgebrachte managementletter.

Proces	Status 2024	Status 2023
Financial reporting (P&C Cyclus)		
Memoriaalboekingen		
Inkopen en aanbesteden		
Betalingen		
Treasury		
Personeel en salarisadministratie		
Omgevingsvergunningen		
Subsidieverstrekkingen		
Verhuur en pachten		
Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)		
Jeugdhulp		
Uitkeringen		
Grondexploitatie		
Belastingen en heffingen		

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Belangrijkste bevindingen interne beheersing

#	Bevinding	Impact	Risico en aanbeveling
1.	*Betalingen* Geen zichtbare controle op SHA-code		**Risico:** De SHA-code is een controletotaal getal van een betaalbestand. Wanneer deze code van het goedgekeurde betaalbestand gelijk is aan de SHA-code van het daadwerkelijk ingelezen bestand in de bankapplicatie, is gecontroleerd dat er geen wijzigingen hebben plaatsgevonden tussen goedkeuring en betaling. De controle op deze aansluiting is echter niet zichtbaar en daarmee niet zeker vastgesteld dat er geen wijziging heeft plaatsgevonden. **Aanbeveling:** Het advies om de interne controle op de SHA-code (controlegetal betaallijst) aan te scherpen door deze zichtbaar vast te leggen. **Status 2024: Deels opgevolgd** Om te komen tot een zichtbare én automatische controle van de SHA-code heeft de gemeente gekozen voor de implementatie van Safespend. Dit vereist een upgrade van de financiële applicatie Financials. De implementatie vindt naar verwachting in Q1 of Q2 2025 plaats. Na implementatie van Safespend zal de gemeente nagaan in hoeverre de risico's binnen het betalingsproces tot een aanvaardbaar niveau zijn teruggebracht.

Wij hebben van de organisatie begrepen dat de opvolging t.o.v. de status zoals opgenomen hierboven is vertraagd doordat er geen beschikbaarheid is bij de software leverancier.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Algeheel beeld interne beheersing

Rapportage IT

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen.

Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarnaast maken wij in onze controleaanpak de afweging voor welke processen en stromen wij een gegevensgerichte aanpak passend vinden en voor welke processen en stromen wij in belangrijke mate steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Externe ontwikkelingen (1/5)

Aanpassing BADO en BBV

Op 21 maart jl. zijn eindelijk de beoogde aanpassingen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) vastgesteld. Daarbij zijn ook het Waterschapsbesluit en het Besluit financiële verhouding 2001 aangepast. Met dit besluit is de onderliggende wetgeving met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording, die sinds boekjaar 2023 op grond van de Gemeentewet al verplicht was, met ingang van boekjaar 2025 formeel ingebed in de onderliggende wet- en regelgeving.

Daarnaast bevat de herziening van het BADO ook een aantal aanpassingen die betrekking hebben op de controle van de boekjaren 2025 en verder. Uw gemeenteraad stelt in het controleprotocol de maximale goedkeuringstolerantie voor de getrouwheidscontrole van de jaarrekening door de accountant vast. Tot op heden mocht de goedkeuringstolerantie voor de jaarrekening maximaal 1% van de totale lasten (**inclusief** dotaties aan reserves) en voor onzekerheden 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan reserves) bedragen. Met ingang van het boekjaar 2025 zijn er de volgende veranderingen:

- De afzonderlijke weging voor fouten en onzekerheden door de accountant komt te vervallen. De goedkeuringstolerantie geldt voor alle geconstateerde afwijkingen gezamenlijk.
- De grondslag waarop de goedkeuringstolerantie wordt gebaseerd betreft de totale lasten **exclusief** dotaties aan reserves, waar dit tot voorheen op de totale lasten **inclusief** dotaties aan reserves werd gebaseerd.
- De maximaal toegestane goedkeuringstolerantie stijgt van 1% van de grondslag naar 2% van de grondslag.
- De verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording mag maximaal 2% van de grondslag bedragen, waar dit tot en met boekjaar 2024 nog 3% van de grondslag mocht zijn. Wij merken hierbij op dat de gemeente Moerdijk momenteel een verantwoordingsgrens van 3% van de grondslag hanteert waardoor verlaging van de verantwoordingsgrens noodzakelijk is.

Wij adviseren (18) u om de wijzigingen in het BADO in overweging te nemen bij het bepalen van de goedkeuringstolerantie voor de accountantscontrole en de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording zoals die in het controleprotocol voor de jaarrekening 2025 worden vastgesteld. Graag gaan wij hierover met uw audit commissie in gesprek.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Externe ontwikkelingen (2/5)

Cyberbeveiligingswet (NIS2) en BIO2

De NIS2-richtlijn is sinds 17 oktober 2024 geldig in de Europese Unie. In Nederland is het niet gelukt om deze EU-richtlijnen op tijd om te zetten in nationale wetgeving. De verwachting is dat de Cyberbeveiligingswet (Cbw) in het derde kwartaal van 2025 in werking treedt.

De belangrijkste verplichtingen onder de Cyberbeveiligingswet

- Zorgplicht (adequate maatregelen)
  Op basis van een risico analyse zijn entiteiten verplicht om passende maatregelen te nemen voor de beveiliging van hun netwerk- en informatiesystemen.

- Bestuur (kennisniveau)
  De leden van het bestuur moeten de maatregelen goedkeuren en toezicht houden op de effectiviteit ervan. Om dit goed te kunnen doen, dienen zij een opleiding te volgen.

- Registratieplicht (centraal register NIS2-entiteiten)
  Entiteiten die onder de wet vallen zijn verplicht zich te registeren in het entiteitenregister.

- Meldplicht (significante incidenten)
  Entiteiten moeten significante incidenten onverwijld (zo snel mogelijk) en binnen 24 uur melden bij het Computer Security Incident Response Team (CSIRT) aan de toezichthouder.

De Cyberbeveiligingswet en BIO2

De BIO2 is de opvolger van de huidige BIO1.04 en wordt het nieuwe kader voor de overheid voor informatiebeveiliging. De nieuwe BIO volgt op de evaluatie van de huidige versie en valt samen met de ontwikkelingen rondom de Cyberbeveiligingswet. De aanpak van BIO2 is een passende manier om te voldoen aan de zorgplicht onder de Cyberbeveiligingswet. In de concept-Cyberbeveiligingswet staat dat aanvullende regels voor beveiliging via een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) kunnen worden gesteld. Het is zeer waarschijnlijk dat BIO2 op deze manier wettelijk wordt verankerd.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Externe ontwikkelingen (3/5)

Wet toekomst pensioenen

Het Nederlandse pensioenstelsel ondergaat met de Wet toekomst pensioenen haar grootste verandering ooit. Uiterlijk op 1 januari 2028 moet ook gemeente Moerdijk klaar zijn voor deze verandering.

Het bestuur van het ABP en de sociale partners hebben besloten over zowel de nieuwe pensioenregeling als de keuzes voor de overgang naar de nieuwe regeling. In het transitieplan zijn regelingen getroffen voor adequate compensatie welke (deels) verplicht zijn voor u. Daar komen dan extra kosten bij kijken. Het is daarom goed om de ontwikkelingen van uw organisatie te volgen en daar op voor te sorteren voor zover mogelijk in de begroting.

Sommige wijzigingen zijn dichterbij dan verwacht. Zo heeft uw pensioenfonds ervoor gekozen om per 1 januari 2024 de startleeftijd voor het opbouwen van pensioen te verlagen van 21 naar 18 jaar.

Registratieverplichting CO2-uitstoot

Per 1 juli 2024 moeten werkgevers met 100 of meer werknemers de CO2-uitstoot van werknemers gaan bijhouden van zowel woon-werkverkeer als zakelijk verkeer.

Elk jaar moet vóór 1 juli de CO-2 uitstoot over het voorliggende kalenderjaar worden gerapporteerd aan de overheid. De eerste rapportageverplichting vindt daarmee uiterlijk plaats op 30 juni 2025. Hiervoor wordt een online formulier beschikbaar gesteld.

Meer informatie over de registratie en rapportage vindt u op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Inkomensafhankelijke eigen bijdrage WMO

Vanaf 1 januari 2026 wordt de eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen inkomensafhankelijk. Deze maatregel is ingevoerd om de financiële houdbaarheid van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) te verbeteren en de druk op voorzieningen te verminderen.

U heeft geen keuzevrijheid in het bepalen van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage. De hoogte van de eigen bijdrage wordt landelijk vastgesteld. Dit zorgt voor een gelijke behandeling van alle Wmo-cliënten, ongeacht in welke gemeente zij wonen. Het CAK blijft ook verantwoordelijk voor het innen van de eigen bijdrage in 2026. Dit zorgt voor continuïteit en uniformiteit in de inning van de eigen bijdragen.

Voor het CAK heeft u een onzekerheid toegelicht in de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen. We adviseren (19) u een aanpak op te nemen in het verbijzonderde interne controleplan als u voorziet dat de opbrengstenstroom materieel wordt.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Externe ontwikkelingen (4/5)

Ontwikkeling SPUK's

In het coalitie akkoord heeft de regering bekend gemaakt dat zij het voornemen de SPUK's af te schaffen en over te hevelen naar het gemeentefonds. De overheveling van SPUK's naar het Gemeentefonds heeft als doel om de verantwoordingslast te verminderen en meer flexibiliteit te bieden aan gemeenten.

Het behoud of de afschaffing van SPUK's kan directe gevolgen hebben voor gemeentelijke projecten, vooral op het gebied van educatie en beroepsonderwijs. Naar verwachting wordt in de loop van 2025 een definitieve beslissing verwacht over het voortbestaan van de SPUK's. Gemeenten kunnen zich nog uitspreken voor het behoud van specifieke uitkeringen als de voordelen hiervan opwegen tegen de overheveling naar het Gemeentefonds.

Het kabinet heeft een afwegingskader opgesteld om te bepalen welke SPUK's behouden blijven. Dit kader houdt rekening met juridische, praktische en politieke redenen. Een budgetkorting van 10% is afgesproken voor de SPUK's die behouden blijven, wat kan leiden tot minder activiteiten of doelmatiger uitvoering van de bestaande activiteiten.

Ontwikkelingen grondexploitatie

<u>Opbrengsten</u>
Volgens recente onderzoeken wordt verwacht dat de grondprijzen voor woningbouw en bedrijventerreinen in Nederland de komende jaren zullen blijven stijgen. Voor 2025 wordt een gemiddelde stijging van 3,4% verwacht voor woningbouwlocaties, met variaties per regio. Deze stijging wordt gedreven door de aanhoudende druk op de woningmarkt en schaarste aan beschikbare grond. Voor bedrijventerreinen wordt een gemiddelde prijsstijging van 2,6% verwacht in 2025.

<u>Kosten</u>
De kosteninflatie voor grondexploitatie wordt beïnvloed door verschillende factoren zoals bouwkosten, rentestanden en energieprijzen. Voor 2025 wordt een kosteninflatie van ongeveer 3,2% verwacht, met een geleidelijke daling naar 2,8% in 2030. De stijgende rente en bouwkosten zijn belangrijke factoren die bijdragen aan deze inflatie.

Bijzonderheden in de inflatie
- Energieprijzen: Energieprijzen blijven een belangrijke factor in de kosteninflatie. Hoewel de prijzen in 2024 zijn gestabiliseerd, kunnen geopolitieke spanningen en veranderingen in de wereldwijde vraag en aanbod de prijzen beïnvloeden.
- Loonkosten: De verwachte looninflatie voor 2025 is verhoogd naar 4,3%, wat hoger is dan eerdere voorspellingen. De oorzaak ligt in toenemen looneisen bij CAO onderhandelingen.
- Grondstofprijzen: Stijgende grondstofprijzen kunnen ook bijdragen aan hogere kosten voor gemeenten, vooral in sectoren die afhankelijk zijn van geïmporteerde materialen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Externe ontwikkelingen (5/5)

Duurzaamheids-verslaggeving

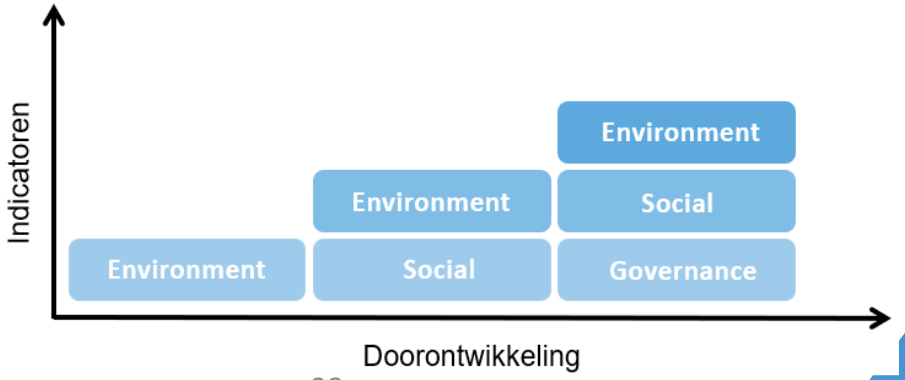
In een tijd waarin duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid centraal staan, wordt de noodzaak voor duurzaamheidsverslaggeving in de publieke sector steeds urgenter. Organisaties in de publieke sector hebben een aanzienlijke impact op mens en milieu en een intrinsieke verantwoordelijkheid om transparantie te bieden. Het opstellen van een duurzaamheidsverslag is daarbij essentieel voor vertrouwen, het voldoen aan verwachtingen van belanghebbenden en het stimuleren van positieve verandering.

Duurzaamheidsverslaggeving is momenteel geen wettelijke vereiste voor decentrale overheden, maar het belang ervan wordt steeds groter. Vanaf het boekjaar 2024 zullen beursgenoteerde bedrijven zich conformeren aan de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de European Sustainability Reporting Standards (ESRS) als leidende richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving. Kleinere bedrijven zullen zich in de daaropvolgende jaren moeten verantwoorden, al lijkt het nieuwe Omnibus-voorstel dit proces te vertragen.

Decentrale overheden zijn onderdeel van een waardeketen waarin bedrijven zitten die onderhevig zijn aan de CSRD. Transparantie over duurzaamheid is dan ook van strategisch belang voor decentrale overheden, aangezien stakeholders steeds vaker informatie opvragen voor hun eigen rapportageverplichtingen. Zo kan een publieke bank informatie nodig hebben over de inzet van geleende middelen voor duurzame projecten. Andere voorbeelden zijn grote zorginstellingen en verzekeraars die hun duurzaamheidsimpact moeten verantwoorden en samenwerken met de gemeente op het gebied van WMO en jeugdzorg.

Om decentrale overheden richtlijnen te bieden voor de duurzaamheidsverantwoording heeft de Coalition of the Willing—een samenwerkingsverband van publieke instanties en accountants- en advieskantoren—een handreiking ontwikkeld. Deze handreiking biedt concrete richtlijnen voor het meten, rapporteren en verbeteren van duurzaamheidsprestaties. Het doel is om transparantie en kennisdeling te bevorderen, zodat duurzaamheid structureel wordt verankerd in beleid en verslaglegging.

Voor de implementatie van de duurzaamheidsverantwoording, gebaseerd op de ESRS, is gekozen voor een groeimodel. De handreiking richt zich in eerste instantie op milieuaspecten vanwege de haalbaarheid en de urgentie ervan. In de toekomst wordt de handreiking stapsgewijs doorontwikkeld, onder andere met sociale indicatoren en governance-aspecten.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A1 – Niet-gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden	Presentatie
Voorzieningen, de verschillende egalisatievoorzieningen groot onderhoud bevat ten onrechte ook klein onderhoud.	€ 135.000		
Resultaat verbonden partijen, de resultaten (baten) van de verbonden partijen over 2024 dienen te worden verwerkt als deze voldoende zeker zijn.	€ 372.000		
Uitzettingen < één jaar, herrubricering vorderingen op openbare lichamen			€ 1.298.000
Totaal	**€ 507.000**		**€ 1.298.000**

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden	Presentatie
GREX project Waterfront Moerdijk voorziening dient tot de boekwaarde in mindering te worden gebracht en het resterende deel onder de voorzieningen			€ 1.815.000
GREX aanpassingen geraamde/ verwachte resultaten. - Stoofstraat Zevenbergen € 1.063k i.p.v. € 128k - Waterwijk – Fijnaart West € 4.132k i.p.v. € 2.098k			
GREX Waterwijk – Fijnaart West POC te laag verantwoord. Impact verwerkt bij bevinding A.			
Bevinding A: GREX Waterwijk – Fijnaart West nog te maken kosten waren te hoog.	€ 864.000		
GREX Waterwijk – Fijnaart West bevat een post overige kosten wat niet is toegestaan. Impact verwerkt bij bevinding A			
GREX Havenfront Willemstad bevat ten onrechte een “exploitatiebijdrage” wat een reservemutatie is. Dit is niet toegestaan.	-/- € 150.000		
GREX Havenfront Willemstad een nabetaling heeft geen betrekking op het plangebied.	€ 160.000		
Bevinding D: GREX Westschans Klundert de nog te realiseren opbrengsten zijn te laag verantwoord waardoor de verliesvoorziening te hoog is. Oorzaak was een taxatie die na het opstellen van de jaarrekening beschikbaar is gekomen.	€ 3.576.000		
GREX Westschans Klundert post onvoorziene kosten opgenomen wat niet is toegestaan. Impact verwerkt bij bevinding D.			

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden	Presentatie
GREX Bedrijventerrein Noord de aankoop van de gronden na het opnemen van de grondexploitatie dienen via het verloop van de grondexploitatie te verlopen en niet als materieel vast actief te worden verantwoord.			€ 2.036.000
GREX Bedrijventerrein Noord, de BTW over de aangekochte gronden in compensabel en daarmee een vordering			€ 418.000
GREX Bedrijventerrein Noord, de uitgestelde betaling t.a.v. de grond dient als schuld te worden verantwoord			€ 101.000
GREX Bedrijventerrein Noord, de gronden die onderdeel zijn van het exploitatiegebied dienen bij het opnemen van de grex te worden ingebracht.			€ 666.000
GREX Waterfront Moerdijk, bevat een post onvoorziene kosten, impact is verwerkt bij bevinding C.			
Bevinding C; GREX Waterfront Moerdijk, de nog te maken kosten zijn te hoog verantwoord waardoor de verliesvoorziening eveneens te hoog is.	€ 241.000		
GREX Stoofstraat Zevenbergen bevat een post overige kosten wat niet is toegestaan. Hierdoor is de POC te laag verantwoord.	€ 95.000		
GREX Bedrijventerrein Noord bevat een post overige/ onvoorziene kosten wat niet is toegestaan. Hierdoor is de verliesvoorziening te hoog.	€ 90.000		
GREX Sporenbergstraat Zevenbergsche Hoek, de nog te realiseren opbrengsten zijn € 414.000 te laag verantwoord.			

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden	Presentatie
GREX W Tromperstraat bevat een post overige kosten wat niet is toegestaan. Daarnaast is ten onrechte rekening gehouden met bovenwijkse voorzieningen. Hierdoor is de verliesvoorziening te hoog.	€ 150.000		
Financiële vaste activa, vermeerderingen (2.349k i.p.v. 4.179k) en aflossingen (1.236k i.p.v. 3.066k) waren niet juist opgenomen in het verloopoverzicht.			
Financiële vaste activa, toelichting investering Moerdijkregeling is 224k i.p.v. 546k.			
Taakvelden; opnemen van een toelichting t.a.v. het verdelingsprincipe.			
Netto vlottende schulden loonheffing naar overlopende passiva			€ 1.616.000
Belastingopbrengsten, aanslagen voor eigen objecten zijn niet een opbrengst	€ -/- 156.000		
Schatkistbankieren, drempelbedrag is 2.903k i.p.v. 1.089k.			
Renteomslag, aantal correcties ten aanzien van de berekening en de daarvoor gehanteerde input.			
MVA, verantwoorde bijdrage van derde was hoger dan de investering			€ 264.000

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden	Presentatie
Eigen vermogen, verloopoverzicht toevoegingen en onttrekkingen zijn niet juist. - toevoeging reserve bovenwijkse voorzieningen grondexploitatie dient € 586K te zijn i.p.v. € 700K. - toevoeging reserve investeringen meerjarige uitgaven incidenteel dient € 261K te zijn i.p.v. € 561K. - onttrekking aan de reserve bovenwijkse voorzieningen grondexploitatie dient € nihil te zijn i.p.v. € 114K. - onttrekking aan de algemene reserve dient € 2.014K te zijn (i.p.v. € 2.314K).			
Eigen vermogen reserve huisvesting onderwijs is ter dekking van de afschrijvingslasten			€ 1.070.000
Moerdijkregeling, rente over de leningen (vordering en schuld) dient als langlopend te worden gepresenteerd.			€ 3.350.000
Voorziening achterstallig onderhoud dient als een voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's gepresenteerd te worden i.p.v. een egalisatievoorziening.			
Voorzieningen, pensioenen ten onrechte geen rekening gehouden met de partnerpensioen	€ -/- 171.000		
Voorzieningen, dotatie pensioen was ten onrechte als bate verantwoord. Baten en lasten dienen bruto te worden verantwoord.			€ 232.000
Voorzieningen, verloopoverzicht RVU dient een toevoeging van € 141k te zijn i.p.v. € 93k en een aanwending van € 48k.			
Voorzieningen, verloopverzicht aanwending van € 4.902k dient een aanwending te zijn.			

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden	Presentatie
Crediteuren, voortgezette controle, factuur ontvangen in 2025 heeft betrekking op een investering 2024 en dient derhalve in 2024 te worden verwerkt.			€ 203.000
NIBOV, verplichting van uit arrangementen jeugdhulp bedraagt € 4.888k i.p.v. € 2.085k			
NIBOV volgende bevindingen: - Toegerekende bedrag Stichting Alwel is respectievelijk € 2.076k en € 11.105k (i.p.v. € 13.181k en nihil). - Toegerekende bedrag Stichting Woonkwartier is respectievelijk € 64.683k en € 94.261k (i.p.v. € 158.944k en nihil). - Het gewaarborgde bedrag door Moerdijk van Stichting Woonvizier is € 265k i.p.v. € 240k. - De geldlening Moerdijkregeling is 'on balance' verantwoord onder de vaste schulden en dient derhalve te worden verwijderd bij de NIBOV.			
WNT, voor alle personen meerdere correcties t.a.v. de verantwoorde vergoedingen.			
SISA B2 verantwoorde kosten hadden deels betrekking op 2025 terwijl alleen bestedingen 2024 verantwoord mogen worden.	€ 5.000		
SISA C92 ontvangen middelen en realisatie bate is niet via het voorgeschreven verloopoverzicht verwerkt			€ 37.000
SISA E104 ten onrechte geen bestedingen verantwoord, niet via het verloopoverzicht alsmede de bate niet in mindering gebracht op de MVA			€ 154.000
SISA H4 ontvangen middelen en realisatie bate is niet via het voorgeschreven verloopoverzicht verwerkt			€ 281.000

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden	Presentatie
SISA H4 beginsaldo was niet opgenomen in het verloopoverzicht			€ 97.000
SISA J94 verantwoorde bate is niet via het voorgeschreven verloopoverzicht verwerkt			€ 3.000
SISA E44B is opgenomen onder Rijk terwijl het van een gemeente is ontvangen			€ 525.000
SISA M16 ontvangen middelen en realisatie bate is niet via het voorgeschreven verloopoverzicht verwerkt			€ 6.387.000
SISA H35B ontvangen middelen en realisatie bate is niet via het voorgeschreven verloopoverzicht verwerkt			€ 35.000
SISA 117B gemeente is na opstellen van de jaarrekening geïnformeerd over deze regeling. Deze regeling is terecht alsnog in de jaarrekening verwerkt.	€ 182.000		
SISA F20 regeling was niet volledig ingevuld.			
SISA J105 correctie van een aantal indicatoren omdat nog niet gestart is met het project.			

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2024

In onze controle zijn specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening.

Voor de werkzaamheden stelt het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) andere rapportage toleranties dan gehanteerd zijn bij de controle van uw jaarrekening. De rapporteringstolerantie per specifieke uitkering is:

- € 12.500 wanneer de omvangsbasis niet hoger is dan € 125.000.
- 10% van de omvang wanneer de omvangsbasis tussen € 125.000 en € 1.000.000 ligt.
- € 125.000 wanneer de omvangsbasis hoger is dan € 1.000.000.

Wanneer de regelingen geen toelichting bevatten hebben we geen bevindingen geconstateerd met een omvang groter dan de rapportage tolerantie.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	NVT		
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	NVT		
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	NVT		
OCW D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid	NVT		
OCW D14	Specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	NVT		
IenW E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	NVT		
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	NVT		
EZ F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	NVT		

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2024

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2024	NVT		
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	NVT		
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	NVT		
SZW G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023	NVT		
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2024	NVT		
SZW G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023	NVT		
SZW G10	Wet Inburgering gemeentedeel 2024	NVT		
SZW G10A	Wet inburgering 2021_ Totaal 2023	NVT		
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel 2024	NVT		
SZW G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023	NVT		
SZW G13	Onderwijsroute deel gemeente 2024	NVT		
SZW G13A	Onderwijsroute_ totalen 2023	NVT		

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2024

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
VWS H4	Specifieke uitkering stimulering sport	NVT		
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
VWS H30	Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026	NVT		
VWS H35B	Regeling specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	NVT		
VWS H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024			
VRO J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	NVT		
VRO J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls			
VRO J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	NVT		
VRO J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren			
VRO J55	Aanpak energie armoede	NVT		
VRO J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	NVT		
KGG K2B	Specifieke uitkering gebiedsinvesteringen aanlandlocaties Net op Zee (SiSa tussen medeoverheden)			
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	NVT		
AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	NVT		

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Bevestiging van onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Moerdijk, inclusief haar verbonden derden, in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Rotatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht.

Er heeft voor de accountantscontrole 2024 geen rotatie plaatsgevonden. Het is eveneens niet noodzakelijk om voor de accountantscontrole 2024 te roteren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Flynth en haar medewerkers en gemeente Moerdijk, inclusief haar verbonden derden, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd moeten worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Flynth, een bestuurder of interne toezichthouder van Flynth of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan ondernemingen in de groep of een bij de rechtspersoon betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid, die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben, ontvangen of verstrekt.

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage D - Onze communicatie met u

Bevestiging van onafhankelijkheid

Door middel van dit accountantsverslag informeren wij het bestuur over de belangrijkste aangelegenheden naar aanleiding van onze accountantscontrole 2024.

Bevestigingen van het college
Wij hebben bij het bestuur ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen opgevraagd aangaande uw verantwoordelijkheden inzake de jaarrekening en de andere informatie.

Daarnaast hebben wij van u een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening van de gemeente Moerdijk ontvangen.

Onze communicatie met de gemeenteraad

Wij hebben in ons controleplan gecommuniceerd over onze verantwoordelijkheden en onafhankelijkheid.

Door middel van ons controleplan hebben wij ook een beschrijving gegeven van de reikwijdte en timing van onze controle, waaronder significante risico's en materialiteit.

Eveneens door middel van dit accountantsverslag informeren wij de gemeenteraad over de belangrijkste aangelegenheden naar aanleiding van onze accountantscontrole 2024.

Geen meningsverschillen met bestuur en/of beperkingen in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle.

Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze opdracht door het college en de medewerkers van de gemeente Moerdijk de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage E – Verantwoordelijkheden m.b.t. fraude

Uw verantwoordelijkheid

- De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij de met governance belaste personen en het college. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het opzetten en onderhouden van interne beheersmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële rapportage, de werking van de bedrijfsvoering en naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
- Het uitvoeren, vastleggen en actualiseren van de frauderisicoanalyse als geïntegreerd onderdeel van de bij uw gemeente in gebruik zijnde interne beheersing, een evaluatie van de mogelijke impact en waarschijnlijkheid van frauderisico's en de ondernomen acties om frauderisico's te beperken, inclusief de risico's van omkoping, corruptie en frauderisico's met betrekking tot cybersecurity.
- Het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van uw gemeente integer zijn en ethisch gedrag bevorderen.
- Het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de met governance belaste personen en het college wordt gebracht; en
- Daarnaast zijn de met governance belaste personen verantwoordelijk voor het monitoren van het risico op managementfraude, voor het bepalen of de interne beheersmaatregelen voldoende zijn om frauderisico's te identificeren, voor de beoordeling van de competentie en integriteit van zichzelf en van het overige management en voor het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag.

Onze werkzaamheden

- Wij hebben een fraudediscussie gevoerd en bevestigingen verkregen van de met governance belaste personen, het college en anderen binnen de entiteit ten aanzien van de interne beheersing, risico-inschattingen (inclusief de processen om de risico's op fraude in de entiteit te identificeren en erop in te spelen), en eventuele kennis met betrekking tot fraude of vermoede fraude.
- Verder hebben wij het college verzocht om informatie die het eventueel aan zijn werknemers heeft meegedeeld over haar visie op bedrijfspraktijken en ethisch gedrag.
- Daarnaast hebben wij inzicht verkregen in de wijze waarop de met governance belaste personen toezicht uitoefenen op de door het college gevolgde processen om de risico's op fraude te identificeren en hierop in te spelen.
- Wij hebben de geplande controlewerkzaamheden besproken met de met governance belaste personen.
- Wij moeten adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude.
- Wij rapporteren over onze gevolgde controleaanpak met betrekking tot fraude(risico's) in de controleverklaring.

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage E – Verantwoordelijkheden m.b.t. fraude

Geen aanwijzingen

Tijdens onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen. De werkzaamheden voor de frauderisico's zijn opgenomen in de voorgaande sectie van significante (fraude)risico's.

Beoordeling interne beheersing frauderisico's

Wij hebben naast onze eigen werkzaamheden tevens beoordeeld in hoeverre frauderisico's intern beheerst worden. De uitkomsten zijn onderstaand opgenomen:

- Bewustzijn
  - ✓ We nemen waar dat de medewerkers die we hebben gesproken een integere houding hebben. U heeft ook trainingen hiervoor uitgevoerd, waarbij de aandacht voornamelijk ligt in het primair proces.
- Risicoanalyse
  - ✓ We constateren dat u een frauderisicoanalyse heeft opgesteld en dat deze periodiek wordt geactualiseerd. Het stuk kan nog aan kwaliteit winnen door ook vast te stellen of de genoemde beheersingsmaatregelen ook werken en daarmee het risico derhalve toereikend is ondervangen. Wij adviseren dit te betrekken in de verbijzonderde interne controle.
- Preventieve maatregelen
  - ✓ We nemen in de opzet van de processen geen andere leemtes waar, anders dan het onderkende frauderisico ten aanzien betalingen, die aanleiding geven tot een frauderisico. Voor de processen rondom het toekennen van WMO zijn aanvullende frauderisico factoren onderkend vanwege het ontbreken van het 4-ogen principe dit heeft uiteindelijk niet geleid tot een frauderisico.

Wanneer de interne beheersing meeweegt in de risico inschatting van de verbijzonderde interne controle dient u wel de werking vast te stellen middels deelwaarneming.

- Detectieve maatregelen
  - ✓ Uit uw maatregelen zijn geen fraudes gebleken, zoals u ons ook heeft bevestigd. We constateren ruimte voor verbetering bij de verbijzonderde controle door de fraude risicoanalyse hierin te verwerken en specifieke werkzaamheden voor erkende frauderisico's uit te voeren.

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Introductie
Samenvatting
Belangrijkste bevindingen
Oordeel bij de jaarrekening
Overige onderwerpen
Ontwikkelingen

Disclaimer en beperking in gebruik en verspreidingskring

Dit accountantsverslag is alleen bestemd voor het college en de gemeenteraad van gemeente Moerdijk en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit accountantsverslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij aandacht van het college en de raadsleden behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit accountantsverslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen moeten worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.